

Markovits Rodion (1884-1948)

Újságíró, író.

A romániai magyar irodalomban több vonatkozásban is kivételesnek számít Markovits Rodion bravúros teljesítménye: nevét mindjárt első regénye megjelenését követően káprázatos magasságokba ragadta a világsiker kiszámíthatatlanul szeszélyes „kék madara”. Könyve nemzetközi figyelmet, érdeklődést és visszhangot támaszt. A Szibériai garnizon mindössze három-négy esztendő leforgása alatt 14 különböző nyelven jelenik meg. Mértékadó világlapok méltatták a könyvet, a szerzőt és az éppen akkor megszülető erdélyi literatúrát.

Markovits Jakab (utónevét írói pályája kezdetén változtatta Rodionra) az Avasban, a Turc melletti Kisgércén született. Középfokú tanulmányait Szatmárnémetiben, előbb a katolikus gimnáziumban, majd a református kollégiumban végzi. Budapesten jogot hallgat, miközben cikkekkel és novellákkal jelentkezik a Népszava, a Korbács, az Ifjú Erők, a Fidibusz, a Független Magyarország, a Szatmár és Vidéke hasábjain. Az I. világháború kitörését követően, 1915. január 1-jén vonultatják be a 12. honvéddalozegredbe, 1916 nyarán orosz hadifogságba esik. Hét évet tölt a szibériai fogolytáborokban. Krasznaja Rjecskán a Szibériai Újság egyik szerkesztője. Hosszabb ideig Krasznojarszban raboskodik. Megrázó élményeit, tapasztalatait és az átélt megpróbáltatásokat, történelmi eseményeket eleveníti és dolgozza fel évtizedekkel később a Szibériai garnizon és az Aranyvonat című regényeiben, valamint számos cikkében, visszaemlékezésében és szépprózai írásában.

Szüülőföldjére visszakérülve Szatmárnémetiben nyit ügyvédi irodát, majd a Szamos című napilap szerkesztője illetve a Keleti Újság tudósítója. 1925-ben Ismét találkoztam Balthazárral címen Szatmárnémetiben adja ki korábbi és újabb keletű írásai kötetbe gyűjtött válogatását. A tekintélyes kolozsvári napilap kiadásában 1927-ben jelenik meg előbb folytatásokban, majd két kötetben, könyv alakban is a Szibériai garnizon, amelyet németül Hatvany Lajos fordításában a Voss'sche Zeitung illetve az Ullstein Verlag közöl. Markovits Rodion tényregénye igazi bestsellerré, nemzetközi könyvsikerré válik. 1929-ben meghívják Marosvécsre, az erdélyi írók helikoni találkozójára.

1931 februárjától a Pogány László szerkesztette polgári liberális szellemiségű újság, a Temesvári Hírlap főmunkatársa. Naponta két-három cikket, jegyzetet publikál az igényesen szerkesztett, népszerű napilap hasábjain. Itt fejezi be Sánta farsang című regényét s jelenteti meg Reb Ancsli és más avasi zsidókról szóló széphistóriák című prózakötetét.

A lap megindulásától, 1944 novemberétől a Temesvárott kiadott Szabad Szó egyik legaktívabb és legtermékenyebb munkatársa. Sűrűn jelennek meg írásai a Világ, a Képes Újság valamint a kolozsvári Utunk hasábjain is. A Magyar Népi Szövetség önkéntes aktivistájaként, a Bartók Béla Népfőiskola állandó előadójaként gyakorta szerepel a nyilvánosság előtt. Példamutató kitartással járja a bánsági városokat és falvakat: műveiből olvas fel, oroszországi emlékeit eleveníti fel, politikai, irodalmi és történelmi témákról tart ismeretterjesztő előadásokat.

Élénk és érdemdús tevékenységet fejtett ki a Bánsági Magyar Írók Szervezetének elnökeként is.

1948. augusztus 27-én váratlanul, álmában szűnt meg dobogni a szíve. Örök álmát a temesvári zsidó temetőben alussza.